Burgemeester en wethouders
Postadres Postbus 16200, 3500 CE Utrecht
Telefoon 14 030
www.utrecht.nl

Gemeente Utrecht

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	F. Kamalizadeh	**Datum**	12 oktober 2022
Doorkiesnummer	14030	**Kenmerk**	10468874
E-mail	Farzaneh.kamalizadeh@utrecht.nl	**Onderwerp**	Actieplan Straatintimidatie
Bijlage(n)	1	**Beleidsveld**	Openbare Orde en Veiligheid

Geachte leden van de raad,

Meerdere keren hebben wij met elkaar gesproken over onze gezamenlijke ambitie om straatintimidatie in Utrecht stevig tegen te gaan en aan welke voorwaarden een succesvolle aanpak zou moeten voldoen. Het is een grote prioriteit van het college om Utrecht voor iedereen een veilige stad te laten zijn. Verhalen over het bang zijn om de straat op te gaan of lastiggevallen te worden, raken ons en tolereren wij niet. We lanceren daarom een stevig actieplan om straatintimidatie terug te dringen. We breken daarbij uitdrukkelijk met het verleden. Waar we in eerdere aanpakken de nadruk legden op het weerbaarder maken van slachtoffers, staan nu daders centraal. Op deze wijze kunnen we dit hardnekkige en diepgewortelde probleem bij de bron aan pakken. Hierbij betrekken we jongens en mannen actief, zij vormen een belangrijke schakel in het tegengaan van dit gedrag. Tegelijk blijft het van belang om inzicht te krijgen in de omvang en vormen van straatintimidatie, slachtoffers handvatten te blijven geven en het makkelijker te maken om incidenten te melden. Kortom, we zetten een nieuwe koers in, maar we bouwen ook voort op de inspanningen van onze stad om respectvol en vreedzaam met elkaar om te gaan

Met deze brief lichten wij toe hoe wij dat samen met onze partners de komende jaren gaan doen. Onze aanpak bestaat uit een samenhangend pakket aan maatregelen waarmee we inzetten op voorkomen door bewustwording, ingrijpen waar noodzakelijk en ondersteunen waar nodig. Centrale uitgangspunten daarbij zijn dat we de wijken ingaan en met bewoners aan de slag gaan, dat we deskundigheid bevorderen en dat de focus op jongens en mannen ligt aangezien zij overwegend vaak de dader van dit gedrag zijn. Hierbij wordt zoveel mogelijk aangesloten bij bestaande programma's en initiatieven. Maar ook maken we ook gebruik van nieuwe partijen en hun specifieke deskundigheid.

Voorkomen door bewustwording
De meeste mensen vinden grensoverschrijdend gedrag abnormaal en ongewenst. Wij willen een stap verder gaan door het gedrag niet meer te accepteren. Hierbij is bewustwording essentieel, zowel bij potentiële daders als bij omstanders. Voorlichting en bewustwordingscampagnes moeten duidelijk maken dat dit gedrag niet normaal is. We maken daarbij het probleem op een directe en soms ook confronterende manier bespreekbaar. Vanuit daar gaan we op een positieve, constructieve manier het gesprek aan om het perspectief op wat we accepteren te kantelen en nieuwe normen en handelingsperspectieven aan te bieden.

De komende jaren geven we met impactvolle campagnes en ludieke acties aandacht aan het ongewenste gedrag. De in mei gelanceerde campagne waarbij we op het stadhuisplein mannen en jongens het effect hebben laten ervaren van wat straatintimidatie betekent, is daar een sprekend voorbeeld van.

Verschillende partijen slaan de komende jaren de handen ineen om jongens en mannen actief te betrekken. Dat de meeste daders mannen zijn betekent niet dat *alle* mannen daders zijn, maar wel dat ze een belangrijke schakel vormen bij het tegengaan van intimidatie, grensoverschrijdend gedrag en geweld tegen vrouwen. Door ze actief te betrekken, maken we ze deel van de oplossing. Hiervoor worden speciale workshops ontwikkeld en ingezet door onder andere Emancipator en Pretty Woman en in samenwerking met Jongerenwerk Utrecht. Nog dit jaar worden mannenemancipatie-workshops door Emancipator georganiseerd. Deze workshops gaan in op traditionele opvattingen over mannelijkheid, de fysieke kracht en overmacht die mannen op vrouwen kunnen hebben en de bijbehorende verantwoordelijkheid.

We ontwikkelen een toolkit voor professionals, vrijwilligers en sleutelfiguren binnen maatschappelijke organisaties en religieuze instellingen in de stad. Hierin zitten concrete handvatten waarmee zij op eenduidige wijze met de problematiek aan de slag kunnen gaan. We hebben daarbij aandacht voor de goede aansluiting bij de bestaande werkwijze van deze professionals en sleutelfiguren, zodat zij hier effectief mee kunnen werken. Onderdeel hiervan is aandacht voor de Vreedzame Straat gebaseerd op de uitgangspunten van de Vreedzame Wijk. Centraal staat het bijdragen aan een veilige positieve sociale gemeenschap en het bewust worden dat we daar elke dag invloed op hebben.

Ook gaan we nauwer samenwerken met studentenverenigingen, onderwijsinstellingen en sportclubs. Waar mogelijk faciliteren wij hen en stellen we workshops beschikbaar. Ook wordt een module straatintimidatie toegevoegd aan het lesmateriaal van de vreedzame scholen.

Ingrijpen waar noodzakelijk

Aanpak op straat

Waar nodig treffen we gerichte maatregelen op die locaties waar dit gedrag (relatief vaak) voorkomt, bijvoorbeeld door het anders inrichten van de openbare ruimte, het opschroeven van het lichtniveau of voeren van gesprekken met groepen jongeren of ondernemers. Op basis van de meldingen kunnen we nog gerichter fysieke aanpassingen doen.

Omstanders spelen een belangrijke rol bij het tegengaan van straatintimidatie. Het gaat hierbij om bewustwording, maar vooral om handelingsperspectief om in te kunnen grijpen als het voor je neus gebeurt of als het je overkomt. Hiervoor zetten we de komende jaren workshops gericht op omstandersinterventie in zodat mensen weten wat ze kunnen doen. Op hun verzoek worden dit jaar bij studentenverenigingen en onderwijsinstellingen deze workshops aangeboden.

Aanpak dader

Bij het aanpakken van straatintimidatie is het van belang om duidelijke normen en grenzen te stellen. We blijven de ontwikkelingen in de landelijke wetgeving voor strafbaarstelling dan ook steunen en blijven uitdragen dat we daarin een rol zien voor onze boa's die, naast de politie, optreden tegen straatintimidatie. Maar strafbaarstelling alleen is niet de oplossing van het probleem, het kan worden gezien als het sluitstuk op een effectieve aanpak. We spreken daders aan op hun gedrag en bevorderen de deskundigheid bij toezichthouders, boa's en het jongerenwerk. Waar mogelijk wordt ingezet op interventies om gedragsverandering te stimuleren. Ook wordt gezocht naar mogelijkheden voor dader-slachtoffer gesprekken.

Ondersteunen waar nodig

Ondersteuning slachtoffers

Uiteraard is het ondersteunen van slachtoffers een cruciaal onderdeel van onze aanpak. Om meer inzicht te krijgen in waar, hoe en wanneer straatintimidatie plaatsvindt en om slachtoffers beter te kunnen helpen, is het sinds juni 2021 mogelijk melding te maken van straatintimidatie op een meldpunt op de website van de gemeente. Vanaf november 2022 wordt een nieuw meldingensysteem gemeente-breed geïntroduceerd waarin melders geen categorie hoeven te kiezen, maar zij in eigen woorden kunnen doorgeven wat er gebeurd is. Zo wordt het doen van een melding eenvoudiger. Ook vergroten we de bekendheid.

Gedurende het jaar vragen we via verschillende acties en advertenties aandacht voor het meldpunt om straatintimidatie te kunnen melden. Op basis van persoonlijk contact zal steeds worden bezien welke acties nodig zijn. Trainingen kunnen ook onderdeel gaan uitmaken van de ondersteuning van slachtoffers.

Een veilige stad voor iedereen
In onze aanpak richten wij ons grotendeels op het terugdringen van intimidatie en seksueel grensoverschrijdend gedrag tegen meisjes en vrouwen in de openbare ruimte. We kiezen hiervoor omdat het seksueel intimideren van meisjes en vrouwen het vaakst voorkomt[1]. Dit laat onverlet dat er onverminderd aandacht blijft voor andere slachtoffers zoals LHBTIQ+ en inwoners met een zichtbare geloofsovertuiging. Om straatintimidatie te voorkomen is een stevige inzet op een inclusieve stad nodig waarin gelijkwaardigheid en een positieve norm de boventoon voert. We leggen daarom nadrukkelijk de verbinding met de inclusie-aanpak.

We zijn ons ervan bewust dat dit gedrag ook op andere plekken plaatsvindt. We hebben daarom in de stad veel aandacht voor het voorkomen van grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld. Zo werken we in de stad niet alleen aan een veilige cultuur in de openbare ruimte, maar ook op onze scholen, tijdens het uitgaan en in huiselijke sfeer. We zijn ervan overtuigd dat onze aanpak van straatintimidatie bijdraagt aan de veiligheid van elke inwoner en dat we hiermee samen zorgdragen voor een veilige stad waar geen plaats is voor intimidatie en grensoverschrijdend seksueel gedrag en geweld.

Tot slot
Wij zijn ervan overtuigd dat wij met dit actieplan straatintimidatie kunnen terugdringen. Dat we hiermee een veilige stad kunnen zijn waar iedereen kan zijn wie ze zijn en ongehinderd gebruik kan maken van de publieke ruimte. Dit vraagt om een lange adem, voortdurende aandacht en een brede inzet van ons allemaal. De uitvoering van het actieplan is gebaseerd op middelen die binnen de bestaande begroting zijn gevonden. Het blijft de inzet om aanvullende (rijks)middelen aan te trekken om de uitvoering van het actieplan verder te verstevigen.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,

[1] Uit recent onderzoek van het CBS blijkt dat in de vier grote steden maar liefst gemiddeld 77 procent van de (jonge) vrouwen de afgelopen twee jaar in aanraking is gekomen met straatintimidatie. Ook blijkt dat mannen vaak de dader zijn van dit gedrag